

Wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich

Działalność gospodarcza na terenach wiejskich jest ważnym czynnikiem i wskaźnikiem poziomu rozwoju gospodarczego. Stanowi siłę napędową gospodarki wiejskiej, dzięki której przewyciężyć można niekorzystne zjawiska, takie jak: bezrobocie i marginalizacja wsi, niskie dochody rodzin rolniczych. Ocenia się, że podstawowym czynnikiem mającym wpływ na zrównoważony rozwój obszarów wiejskich jest zwiększenie ich zróżnicowania poprzez zmianę ich funkcji społeczno-gospodarczych i środowiskowych. Coraz więcej uwagi zwraca się na potrzebę rozwoju pozarolniczej działalności gospodarczej tworzącej nowe miejsca pracy. Opracowywane lokalne strategie rozwoju wymieniają jako pożądane kierunki: usługi turystyczne, przetwórstwo tradycyjnej żywności, rękodzielnictwo artystyczne oraz drobną wytwórczość i usługi dla ludności. Rozwój przedsiębiorczości wiejskiej ma duży wpływ nie tylko na rozwój regionu, ale również na poprawę jakości życia na wsi. W okresie 2014-2020 w sumie na rozwój przedsiębiorstw zostanie przeznaczonych 20 mld euro.

Nowe cele przekrojowe

Aplikując o uzyskanie wsparcia finansowego na rozwój przedsiębiorczości, oprócz celu szczegółowego jakim jest tworzenie miejsc pracy, dodatkowo będzie trzeba w projekcie uwzględnić realizację tzw. celów przekrojowych polityki rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa w okresie 2014-2020, jakimi są: **innowacje, zmiany klimatu i środowisko**.

Przedsiębiorcy będą mogli uzyskać wsparcie na wdrażanie innowacji, informatyzację i realizację prac badawczo-rozwojowych lub inwestycje mające pozytywny wpływ na zmiany klimatu i środowisko. Warunek taki można spełnić uwzględniając w kosztach inwestycyjnych np. termomodernizację budynku, modernizację ogrzewania, wprowadzanie energooszczędnych technologii lub przebudowę linii produkcyjnej.

Częścią projektu inwestycyjnego mogą być wydatki na pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych np. panele fotowoltaiczne lub pompa ciepła. Wytworzoną energię można przeznaczyć na własne potrzeby a nadwyżki odsprzedawać do sieci elektroenergetycznej.

Informatyzacja firmy na pewno spełni definicję innowacyjności, jeżeli doprowadzi do rozwinięcia handlu elektronicznego, zarządzania firmą, budowania relacji z klientami lub wprowadzenia trwałego połączenia systemu informatycznego z systemami innych partnerów biznesowych tzw. rozwiązanie B2B (business-to-business).

Innowacyjność

Dla przedsiębiorców przewiduje się wsparcie na innowacyjność procesową lub produktową. Przez innowację należy rozumieć wprowadzenie do praktyki w gospodarce nowego lub znacząco ulepszonego rozwiązania w odniesieniu do produktu (towaru lub usługi), procesu, marketingu lub organizacji. Jak należy rozumieć te pojęcia?

- **innowacja produktowa** - to wprowadzenie na rynek przez przedsiębiorstwo nowego towaru lub usługi lub znaczące ulepszenie oferowanych uprzednio towarów i usług w odniesieniu do ich właściwości lub przeznaczenia;
- **innowacja procesowa** - to wprowadzenie do stosowania w przedsiębiorstwie nowych lub znacząco ulepszonych metod produkcji lub dostawy;
- **innowacja marketingowa** - oznacza zastosowanie nowej metody marketingowej obejmującej znaczące zmiany produktu: w jego wyglądzie, opakowaniu, pozycjonowaniu, promocji, polityce cenowej lub modelu biznesowym, wynikającej z nowej strategii marketingowej przedsiębiorstwa;
- **innowacja organizacyjna** - polega na zastosowaniu w przedsiębiorstwie nowej metody organizacji jego działalności biznesowej, nowej organizacji miejsc pracy lub nowej organizacji relacji zewnętrznych z otoczeniem.

Skąd wsparcie i dla kogo?

Dotacje dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw zostały przewidziane przede wszystkim w Programach Regionalnych dla poszczególnych województw, Programie Inteligentny Rozwój oraz Polska Wschodnia, a dla terenów wiejskich w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich. W stosunku do poprzedniego okresu wsparcia (2007-2013), szerzej wykorzystywane będą tzw. instrumenty zwrotne, czyli kredyty poręczenia i pożyczki udzielane przez banki oraz fundusze pożyczkowe i poręczeniowe. Ich warunki są preferencyjne w porównaniu z ofertą kredytów komercyjnych. Mają one niższe oprocentowanie, a firmom łatwiej jest uzyskać zdolność kredytową.

Możliwości skorzystania ze środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej w ramach Programów na lata 2014-2020 są następujące:

- w przypadku osób do 29 lat – dotacja w Programie Wiedza Edukacja Rozwój oraz pożyczka w programie krajowym Banku Gospodarstwa Krajowego;
- w przypadku osób powyżej 29 lat – dotacja lub pożyczka w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Dolnośląskiego.

O wsparcie finansowe będą mogły ubiegać się tylko osoby niepracujące a maksymalna wartość udzielonego jednorazowego bezzwrotnego dofinansowanie nie będzie mogła być wyższa niż sześciokrotność średniomiesięcznego wynagrodzenia w gospodarce (ok. 23 000 zł).

Środki na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej

Właściciele małych gospodarstwa oraz ich domownicy w terminie od 13 marca do 11 kwietnia 2017 r. mają możliwość otrzymania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014 – 2020 wsparcia finansowego na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w rozporządzeniu z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej na operacje typu "Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej" w ramach poddziałania "Pomoc na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. poz.1196), uszczegółowił warunki i tryb przyznawania pomocy finansowej na operacje typu „Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej”. Pomoc finansowa w wysokości 100 tys. zł w ramach tego działania, będzie mogła być przyznana rolnikowi, małżonkowi rolnika lub domownikowi gospodarstwa, ubezpieczonymi w KRUS i nie miał zarejestrowanej działalności min. od 24 miesięcy poprzedzających dzień złożenia wniosku.

Warunkiem będzie również tzw. wielkość ekonomiczna gospodarstwa, która nie może być większa niż 15 tys. euro a za rok poprzedzający rok złożenia wniosku oraz gdy za ten okres przyznano płatność do gruntów rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego. Przy ustalaniu wielkości ekonomicznej gospodarstwa bierze się po uwagę: uprawy w plonie głównym oraz średni stan zwierząt w roku, w którym składane są wnioski.

Taka premia może dotyczyć również beneficjentów poddziałania „Płatności na rzecz rolników kwalifikujących się do systemu dla małych gospodarstw, którzy trwale przekazali swoje gospodarstwo innemu rolnikowi” w ramach PROW 2014-2020.

Pomoc przyznawana będzie w postaci premii na realizację inwestycji dotyczących podjęcia pozarolniczej działalności gospodarczej. Zakres działalności objętych wsparciem (szczegółowy wykaz kodów PKD dla różnych kategorii pozarolniczych działalności gospodarczych) wspieranych w ramach niniejszego poddziałania, określa załącznik do rozporządzenia. Podejmowana działalność gospodarcza będzie musiała być realizowana na terenach wiejskich z wyłączeniem, w zależności od rodzaju gminy miast oraz miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców. Oczywiście miejsce zamieszkania wnioskodawcy oraz główne miejsce wykonywania działalności (decyduje miejsce położenia nieruchomości) znajdują się na tym obszarze. Biznesplan powinien zakładać, że **w wyniku realizacji**

operacji nastąpi utworzenie co najmniej jednego miejsca pracy w przeliczeniu średniorocznym, liczy się również samozatrudnienie.

Beneficjent tego działania zobowiązuje się do zarejestrowania działalności w odpowiednim rejestrze lub systemie oraz do podlegania ubezpieczeniu społecznemu na podstawie przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych do dnia upływu okresu związanego z celem.

Zasady przyznawania pomocy

Kolejność przysługiwania pomocy jest ustalana na podstawie danych i informacji zawartych we wniosku o przyznanie pomocy i dołączonych do niego dokumentach oraz kontroli administracyjnej.

W pierwszej kolejności pomoc przysługuje podmiotom, które uzyskały największą liczbę punktów przyznanych za ocenę jednolitych kryteriów wyboru operacji, takich jak: wiek, poziom bezrobocia w powiecie, ilość tworzonych miejsc pracy oraz kwalifikacje zawodowe. Pomoc jest przyznawana, jeżeli wnioskodawca **uzyskał co najmniej 4 punkty**, przy czym w pierwszej kolejności tym, którzy uzyskali największą liczbę punktów.

Rodzaj wsparcia i niezbędne załączniki

Premia na rozpoczęcie działalności pozarolniczej, wypłacana w dwóch ratach:

- pierwsza w wysokości 80% po podpisaniu umowy,
- druga 20% kwoty pomocy po realizacji celu operacji.

Szacowana wartość inwestycji w środki trwałe musi stanowić co najmniej 70% kwoty pomocy.

W ramach tego poddziałania możliwy jest zakup wyłącznie nowych maszyn, urządzeń oraz nowego Wyposażenia niezbędnego do wykonywania określonego rodzaju działalności gospodarczej.

Wnioskodawca powinien dołączyć do wniosku:

- opis celów planowanej operacji, w tym określenie miejsca jej realizacji,
- zaświadczenie właściwej jednostki organizacyjnej KRUS o okresie podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników,
- kopie wszystkich zaświadczeń o pomocy de minimis,
- dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji zawodowych,
- dokument potwierdzający tytuł prawny do nieruchomości, na której będzie realizowana operacja,
- oświadczenie właściciela albo współwłaściciela gospodarstwa, o wyrażeniu zgody na realizację operacji.

Dotacje na rozwój przedsiębiorstwa z PROW 2014-2020

Drugą pulą środków na rozwój gospodarczy na obszarach wiejskich w ramach działania „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” PROW 2014-2020. Na podejmowania działalności lub rozwijanie działalności gospodarczej, będzie można pozyskać dotację w wysokości 300 tysięcy złotych. Jest to naprawdę korzystna forma dotacji, gdyż poziom dofinansowania wynosi aż 70%.

Nabory są już prowadzone przez Lokalne Grupy Działania od października 2016. Kolejne ogłaszane są cyklicznie. Z dotacji tej korzystać mogą także przedsiębiorstwa, które swoją siedzibę mają na terenie miejskim.

W przypadku podejmowania działalności gospodarczej przewidywana data jej podjęcia powinna nastąpić po zawarciu umowy o przyznaniu pomocy, jednak przed złożeniem wniosku o płatność pierwszej transzy (nie później niż 3 miesiące od dnia zawarcia umowy o przyznaniu pomocy).

Pomoc na operację jest przyznawana w formie refundacji kosztów kwalifikowalnych, do których zalicza się koszty:

- 1) ogólne,
- 2) zakupu robót budowlanych lub usług,

- 3) zakupu lub rozwoju oprogramowania komputerowego oraz zakupu patentów, licencji lub wynagrodzeń za przeniesienie autorskich praw majątkowych lub znaków towarowych,
- 4) najmu lub dzierżawy maszyn, wyposażenia lub nieruchomości,
- 5) zakupu nowych maszyn lub wyposażenia, a w przypadku operacji w zakresie zachowania dziedzictwa lokalnego, również używanych maszyn lub wyposażenia, stanowiących eksponaty,
- 6) zakupu środków transportu, z wyłączeniem zakupu samochodów osobowych przeznaczonych do przewozu mniej niż 8 osób łącznie z kierowcą,
- 7) zakupu rzeczy innych niż wymienione w pkt 5 i 6, w tym materiałów,
- 8) wynagrodzenia i innych świadczeń, o których mowa w Kodeksie pracy, związanych z pracą pracowników beneficjenta, a także inne koszty ponoszone przez beneficjenta na podstawie odrębnych przepisów w związku z zatrudnieniem tych pracowników – w przypadku operacji w zakresie określonym w § 2 ust. 1 pkt 2 lit. b i pkt 3,
- 9) podatku od towarów i usług (VAT), zgodnie z art. 69 ust. 3 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013 – które są uzasadnione zakresem operacji, niezbędne do osiągnięcia jej celu oraz racjonalne.
- 10) Do kosztów kwalifikowalnych zalicza się także wartość wkładu rzeczowego w formie nieodpłatnej pracy ustalany jako iloczyn liczby przepracowanych godzin oraz ilorazu przeciętnego wynagrodzenia w drugim roku poprzedzającym rok, w którym złożono wniosek o przyznanie pomocy i liczby 168.

Opracowanie Ryszard Targosz

Źródła informacji:

<http://www.arimr.gov.pl/pomoc-unijna/prow-2014-2020/poddzialanie-62-pomoc-na-rozpoczecie-pozarolniczej-dzialalnosci-gospodarczej-na-obszarach-wiejskich.html>

<http://www.umwd.dolnyslask.pl/obszarywiejskie/prow-2014-2020/dokumenty-i-wytyczne/leader-rlks/192-wsparcie-na-operacje-rlks/>